

Kaplica na Cmentarzu Hutniczym

Nowe wycieczki z Metamorfozami.

9 kwietnia minęło dokładnie 90 lat od tragicznego wydarzenia, które miało miejsce na Cmentarzu Hutniczym i wstrząsnęło (dosłownie) nie tylko Gliwicami.

Była to Niedziela Palmowa roku 1922, godzina 13.15. Do stacjonujących w mieście francuskich żołnierzy dotarła informacja o przechowywanej w krypcie kaplicy cmentarnej broni i amunicji. Jak czytamy w drukowanych w „Oberschlesien im Bild” wspomnieniach: „...Kolumna wojskowa złożona z trzech ciężarówek, w których znajdowało się paru oficerów i około 40 mężczyzn podjechała niespodzianie na Cmentarz Hutniczy i kazano stróżowi Huty otworzyć kaplicę. Po wkroczeniu do jej wnętrza, jeden z oficerów od razu zauważył przewód elektryczny, który był połączony z drzwiami wejściowymi. W momencie, gdy próbował wołaniem ostrzec innych, nastąpiła eksplozja, która wysadziła w powietrze cały budynek. W wyniku tej eksplozji śmierć ponieśli znajdujący się w pobliżu Francuzi jak i mistrz budowlany Haeusler...”

Wybuch zniszczył doszczętnie kaplicę i znaczną część przylegającego cmentarza. W miejscu eksplozji powstała wyrwa o 10 m średnicy i 4 m głębokości. Cudem ocalał tylko stojący obok kaplicy krzyż. Fragmenty zwłok odnajdywano nawet 100 m dalej. Dokładnej liczby ofiar nigdy nie opublikowano. Uroczysty pogrzeb siedemnastu Francuzów odbył się 11 kwietnia. Na pogrzeb przybyli generałowie Le Rond i Noulin, przedstawiciele wojsk alianckich – włoskich i angielskich, a wszystkie oddziały wojsk francuskich stacjonujących na Górnym Śląsku przysłały delegacje z wieńcami. Jeszcze w tym samym roku, staraniem władz francuskich, polegli żołnierze

zostali ekshumowani i przeniesieni do swej Ojczyzny.

Parę słów o kaplicy. Została wybudowana w 1833 roku jako kaplica grobowa hrabiego Ferdynanda von Einsiedel (11.1.1775 – 23.6.1833). Był on starostą górniczym dla całego Śląska, wielokrotnie odznaczanym za liczne zasługi dla rozwoju przemysłu, natomiast w swoim testamencie wyraził życzenie, aby być pochowanym „z bracią hutniczą” na cmentarzu Królewskiej Odlewni Żelaza w Gliwicach. 11 maja 1834 roku odbył się na Cmentarzu Hutniczym niezwykle uro-

czysty pogrzeb. Szczegółowe sprawozdanie również odnajdujemy w „Der Oberschlesische Wanderer”: „...Z tej okazji na placu przed tutejszym urzędem zgromadziło się tegoż dnia o godzinie 11.00 200 umundurowanych górników i ich sztygarów z tarnogórskiego i okolicznych rewirów węgla kamiennego z gwareckimi chorągwiemi i górniczym poczem muzycznym reprezentacyjnym na czele...” i dalej: „...pastor Ansorge ... wygłosił mowę żałobną po niemiecku, po nim mowę po polsku wygłosił arcykapłan Thalherr...” Ten „ekumeniczny”, jak byśmy dziś powiedzieli, obyczaj, był wówczas powszechny. Zniszczoną podczas wybuchu kaplicę odbudowano według

nione już na etapie projektowania i budowy ogrodzenia w latach 2005–2006. Na przecięciu osi alei i odcinka południowego muru wzniesiono cztery słupy w rozstawie kolumn kaplicy, obłożono je płytami piaskowca i w zakończeniu przewidziano możliwość nadbudowy do docelowej wysokości.

Ponieważ kaplica ta była miejscem spoczynku Ferdynanda von Einsiedel, a później również członków jego rodziny – w centralnej części portyku przewidziano blok prostopadłościenny obłożony płytami granitowymi z odpowiednimi inskrypcjami – będzie mógł on również służyć jako mensa ołtarza dla odprawiania nabożeństw ekumenicznych (pierwsze takie nabożeństwo odbyło się na cmentarzu 11.10.2008 z okazji uroczystych obchodów 200-lecia nekropolii).

Więcej o idei odbudowy kaplicy i wydarzeniach sprzed 90 lat można będzie się dowiedzieć w najbliższą sobotę na spotkaniu w „Galerii Secesja”. Spotkanie odbędzie się o godzinie 18.00. Wstęp bezpłatny.

Zapraszamy!

EMMA „Gliwickie Metamorfozy”

Materiały źródłowe:

Piernikarczyk J., Ilustrowana Księga Pamiątkowa Górnego Śląska, Katowice 1923, s. 42
Schmidt J., Hutnicy, artyści, modelerzy oraz twórcy górnośląskiego hutnictwa, [w:] Rocznik Muzeum w Gliwicach, t.X, Gliwice 1995, s. 37-38
Schmidt J., Historia gliwickich cmentarzy, Gliwice 2008, s. 52
„Der Oberschlesische Wanderer” – Archiwum Państwowe w Gliwicach
Fotografie archiwalne: „Oberschlesien im Bild” 1933
Śląska Biblioteka Cyfrowa

R. HAJDUK
POKRYCIA DACHOWE
www.hajdukpokryciadachowe.pl

PACZYNA, ul. Wiejska 1, tel. 32 230 23 55
kom. 600 028 287, e-mail: robert.hajduk@op.pl

■ Policjant celem ataku

Służba w policji nie jest łatwym kawałkiem chleba. Dotkliwie przekonali się o tym funkcjonariusze, którzy w minionym tygodniu interweniowali na jednej z biskupickich ulic.

> ZABRZE

Mundurowych wezwali mieszkańcy, którym przeszkadzały nocne hałasy na ul. Kempki w Biskupicach. Kilkunastoosobowa grupa młodych mężczyzn nie zamierzała uszanować ciszy nocnej, a na widok wezwanych stróżów prawa, wszczęła awanturę.

- W trakcie przeprowadzanej interwencji jeden z mężczyzn zaatakował policjanta uderzając go pięścią w twarz. W wyniku tego ataku ranny policjant doznał uszkodzenia nosa, a służbę musiał przedwcześnie zakończyć obowiązkowym pobylem na oddziale laryngologicznym szpitala przy ul. Curie-Skłodowskiej. W wyniku powyższego

zdarzenia Policja poniosła także straty w mieniu, gdyż jeden z napastników rzucił butelką w stronę radiowozu powodując pęknięcie jego przedniej szyby – relacjonują policjanci.

Agresor oraz jego pomocnicy zostali zatrzymani. 20-letni mężczyzna przyznał się do ataku na policjanta. Zarówno jego, jak i towarzyszy, po przesłuchaniu zwolniono do domów. W przypadku napastnika prokurator zdecydował jedynie o objęciu go policyjnym dozorem.

20-latek odpowie teraz za swój czyn przed sądem. Grozi mu nawet kilkuletni pobyt w więzieniu.

JS

Profesjonalizm, godność, kultura i rozsądne ceny

Dom Pogrzebowy "JASEK"
www.jasek.pl gliwice@jasek.pl
Gliwice, ul. Z. Starego 49, tel. 32 231 13 47 • Zabrze ul. Wolności 209 tel. 32 271 79 63

Kompleksowe usługi pogrzebowe
Służymy całą dobę

To przedszkole czeka na małego człowieka

Przedszkole Animator
Gliwice, ul. Sikorskiego 132
tel. 32 726 33 92, 660 765 568, www.halogen.org.pl

Jedyne w Gliwicach Szkoły Artystyczne

Gimnazjum Artystyczne oraz Liceum Plastyczne
ul. Barlickiego 3, Gliwice
tel. 32 775 18 37, 784 993 217

Liceum Ogólnokształcące Animator

- profil wojskowy
- profil dziennikarski

ul. Barlickiego 3, 44-100 Gliwice
tel./fax: (32) 775 18 37, 784 993 217
www.halogen.org.pl